

19. 1. 2026

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Rozsáhlá novela rodinného práva účinná od 1.1.2026

Jednu z hlavních legislativních novinek nadcházejícího roku představuje novela zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku, v platném znění (dále jen „občanský zákoník“), která od 1.1.2026 přinese řadu klíčových změn v oblasti rodinného práva. Změny by měly urychlit průběh rozvodového řízení a posílit ochranu zájmů jak manželů tak i dětí. V tomto článku bychom si představili hlavní novinky, které novela přináší.

Smluvený rozvod

Novela občanského zákoníku zavádí zcela nový institut smluveného rozvodu, který nahrazuje dosavadní nesporný rozvod manželství. Jednou z klíčových změn, která si klade za cíl zefektivnit proces nesporného rozvodu, je zrušení zákonné podmínky minimálního šestiměsíčního odloučeného soužití manželů (žadajících o rozvod). Tato podmínka je už v dnešní době spíše formalitou a dalo by se říci, že i přežitkem. Její zrušení tak lze jednoznačně kvitovat jako krok vpřed, který nebude zbytečně obstruovat a prodlužovat řízení o nesporném (resp. smluveném) rozvodu.

Další významnou změnou v rámci nového institutu smluveného rozvodu je upuštění od požadavku na zjišťování příčin rozvratu manželství. Povinnost zjišťovat příčiny rozvratu bude mít soud jen ve striktně vymezených a zcela výjimečných případech (např. pokud manžel, jenž návrh na rozvod nepodal, bude v řízení tvrdit, že existuje důvod pro jeho zamítnutí). Shodnou-li se tedy manželé na všech důležitých otázkách souvisejících s rozvodem (zejm. na majetkovém vypořádání, péči o děti a bydlení), soud by se příčinou rozvratu manželství už neměl vůbec zabývat a rozvodové řízení by se tím mělo podstatně zrychlit a zjednodušit. V některých případech bude dokonce možné manželství rozvést i bez osobního výslechu manželů, pokud dojde ke shodě na všech podstatných okolnostech a nebude to v rozporu se zájmem nezletilého dítěte.

Ke zrychlení rozvodového řízení by mělo přispět také obligatorní spojení řízení o rozvodu manželství s řízením, v němž má být rozhodnuto o úpravě poměrů nezletilého dítěte pro dobu po rozvodu. K širšímu využívání smluvených rozvodů by měla manžele motivovat i diferenciovaná výše soudního poplatku. Zatímco u smluvených rozvodů bude soudní poplatek činit 2 000 Kč, u těch sporných bude navýšen na částku 5 000 Kč.

Péče o děti

Další novinkou je nahrazení dosavadního rozlišení jednotlivých forem péče (tj. výlučné, střídavé či společné) zcela novou koncepcí „péče obou rodičů“. Tato změna je motivována snahou zamezit „nálepkování“ rodičů, kteří dítě formálně nemají v péči, jelikož to v minulosti bylo zdrojem častých konfliktů. Pokud se tedy rodiče na péči nedohodnou, určí soud rozsah péče každého z nich a nebude již rozlišovat mezi péčí jednoho z rodičů a právem styku toho druhého. I po novele bude soud mít možnost rozhodnout o svěření dítěte do péče jen jednoho z rodičů. V takovém případě však bude nucen současně zasáhnout do rodičovské odpovědnosti druhého rodiče (např. pozastavit ji či omezit), čímž zákon klade zvýšený důraz na rovnocennou péči obou rodičů. Novela také upravuje nepřímý

styk rodičů s dítětem prostřednictvím moderních komunikačních prostředků (např. telefonu či internetu) a v neposlední řadě zakotvuje povinnost rodičů vzájemně si sdělovat veškeré podstatné informace o dítěti.

Prozatímní rozhodnutí

Novela občanského zákoníku do rodinného práva zavádí institut tzv. prozatímního rozhodnutí, který by měl nahradit dosavadní systém předběžných opatření. Tento nový mechanismus má za úkol flexibilně řešit dočasnou úpravu poměrů až do okamžiku vydání meritorního rozhodnutí. Hlavní slabinou dosavadního systému předběžných opatření byla jejich unáhlenost a rozhodování „od stolu“ bez slyšení účastníků, což mnohdy eskalovalo konflikty mezi rodiči. Nový institut prozatímního rozhodnutí by naopak měl umožnit jak rodičům tak i dítěti se k věci vyjádřit.

Klíčovou změnou je také posun v časovém rámci a „trvanlivosti“ rozhodnutí. Zatímco o předběžném opatření musel soud rozhodnout do 7 dnů, prozatímní rozhodnutí dává soudu lhůtu delší, aby mohl situaci lépe vyhodnotit. O prozatímní úpravě poměrů dítěte totiž musí soud rozhodnout bezodkladně po zahájení řízení, nejpozději však do 3 měsíců. Prozatímní rozhodnutí navíc bude mít jasně omezenou platnost, nepřesahující 3 měsíce. Tím by se mělo předcházet situacím, kdy narychlo vydané „provizorní“ rozhodnutí ve formě předběžného opatření bylo platné dlouhá léta. Cílem je vytvořit stabilní, ale skutečně dočasný režim, který bude motivovat rodiče k dohodě a soud k rychlému meritornímu rozhodování.

Zákaz tělesných trestů

Novelou dojde rovněž k legislativnímu zakotvení zákazu tělesného trestání dětí, bez ohledu na míru či „přiměřenost“ takových trestů. Po novele zákona tak budou mít rodiče při péči o děti zákaz používání jakýchkoliv tělesných trestů, forem duševního strádání či jiných ponižujících opatření. Ačkoliv tato změna vyvolala vášnivou celospolečenskou diskusi, zákonodárce jejím přijetím jasně deklaruje, že tělesné tresty rozhodně nepatří mezi žádoucí výchovné prostředky, bez ohledu na jejich formu nebo přiměřenost. Cílem je ochránit děti, jakožto jednu z nejzranitelnějších sociálních skupin, před tímto typem trestání v jakékoliv podobě.

Závěr

Legislativní novinky v oblasti rodinného práva lze vnímat převážně pozitivně, neboť zjednodušují rozvodový proces a snižují nejen administrativní, ale také emocionální zátěž obou manželů a jejich dětí. Změny v legislativě konečně reagují na moderní trendy posledních let i na požadavky z praxe. Nechme se tedy překvapit, zda novela v příštím roce opravdu naplní svá očekávání.

JUDr. Jiří Matzner, Ph.D., LL.M.

zakladatel advokátní kanceláře Matzner & Vítek

[Matzner & Vitek](#)

Anny Letenské 34/7
120 00 Praha 2

Tel.: +420 222 254 555
e-mail: info@matznervitek.cz

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)